

OGÓLNE WARUNKI OBOWIĄZKOWEGO ORAZ DOBROWOLNEGO UBEZPIECZENIA UPRAW ROLNYCH OD ZDARZEŃ LOSOWYCH

w tym realizowane w ramach umowy zawartej z Ministrem Rolnictwa i Rozwoju Wsi
w sprawie dopłat udzielanych na podstawie ustawy o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich

**TOWARZYSTWO
UBEZPIECZEŃ WZAJEMNYCH**
TUW

KARTA INFORMACYJNA *)

DO OGÓLNYCH WARUNKÓW OBOWIĄZKOWEGO ORAZ DOBROWOLNEGO UBEZPIECZENIA UPRAW ROLNYCH OD ZDARZEŃ LOSOWYCH

LP	Rodzaj informacji	Numer jednostki redakcyjnej wzorca umowy
1.	Przesłanki wypłaty odszkodowania i innych świadczeń	§ 2, § 4, § 30, Klauzula szczególna nr 1: §1, § 2, § 3
2.	Ograniczenia oraz wyłączenia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń uprawniające do odmowy wypłaty odszkodowania i innych świadczeń lub ich obniżenia	§ 5, § 6, § 7, § 9, § 10, § 12, § 23, § 24, § 26, § 27, § 28, § 29, Klauzula szczególna nr 1: §1, § 2

*) Informacje, o których mowa w art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej.

SPIS TREŚCI

§ 1 Postanowienia ogólne	3
§ 2 Definicje	3
§ 4 Przedmiot i zakres ubezpieczenia	4
§ 6 Udział własny Ubezpieczonego w szkodzie	5
§ 7 Wyłączenia odpowiedzialności	5
§ 8 Zawarcie umowy ubezpieczenia	5
§ 10 Czas trwania odpowiedzialności Towarzystwa	6
§ 13 Suma ubezpieczenia	7
§ 14 Składka ubezpieczeniowa	7
§ 18 Dopłata do składki ubezpieczeniowej	7
§ 19 Obowiązki Towarzystwa	8
§ 21 Obowiązki Ubezpieczonego	8
§ 25 Określenie rozmiaru szkody i wysokości odszkodowania	9
§ 29 Wypłata odszkodowania	10
§ 31 Rozpatrywanie reklamacji	10
§ 34 Rozwiązywanie sporów	11
§ 35 Postanowienia końcowe	11
Klauzule szczególne	11

Postanowienia ogólne

§ 1

1. Na podstawie niniejszych ogólnych warunków ubezpieczenia, zwanych dalej „OWU”, Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych „TUW”, zwane dalej „Towarzystwem”, zawiera umowy obowiązkowego oraz dobrowolnego ubezpieczenia upraw rolnych - objęte, a także nieobjęte dopłatami do składek za ubezpieczenie, uiszczanymi przez ministra właściwego do spraw rolnictwa w ramach umowy w sprawie dopłat zawartej z Towarzystwem.
2. Obowiązek zawarcia umowy ubezpieczenia upraw rolnych obejmuje rolnika, który uzyskał płatności bezpośrednio w rozumieniu przepisów o płatnościach w ramach systemu wsparcia bezpośredniego.
3. Obowiązek ubezpieczenia uważany jest za spełniony, jeżeli od dnia 1 lipca roku następującego po roku, za który rolnik uzyskał płatności bezpośrednio, w okresie 12 miesięcy, ochroną ubezpieczeniową objęte jest co najmniej 50% powierzchni upraw rolnych, od co najmniej jednego z ryzyk wymienionych w § 2 ust. 2 pkt 1 – 5.
4. Umowa ubezpieczenia, za wyjątkiem umów z dopłatą do składki ubezpieczeniowej, o której mowa w § 18, może być zawarta na cudzy rachunek; w takim przypadku postanowienia OWU dotyczące Ubezpieczającego stosuje się odpowiednio do Ubezpieczonego, za wyjątkiem obowiązku zapłaty składki ubezpieczeniowej.
5. W porozumieniu z Ubezpieczającym, do umowy ubezpieczenia mogą być wprowadzone postanowienia odmienne lub dodatkowe, inne niż określone w OWU. Wprowadzenie takich postanowień wymaga formy pisemnej, pod rygorem nieważności.

Definicje

§ 2

1. Określenia użyte w OWU oznaczają:
 - 1) **dopłata** – część składki ubezpieczeniowej, realizowana ze środków budżetu państwa ustalonych w ustawie budżetowej, z części, której dysponentem jest minister właściwy do spraw rolnictwa;
 - 2) **gospodarstwo rolne** – obszar gruntów sklasyfikowanych w ewidencji gruntów i budynków jako użytki rolne lub grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych, o łącznej powierzchni przekraczającej 1 ha lub 1 ha przeliczeniowy, z wyjątkiem gruntów zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej innej niż działalność rolnicza, a także obszar takich gruntów, niezależnie od powierzchni, jeżeli jest prowadzona na

nim produkcja rolna stanowiąca dział specjalny produkcji rolnej w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz o podatku dochodowym od osób prawnych;

- 3) **Klient** – Ubezpieczający, Ubezpieczony, Uprawniony z umowy ubezpieczenia oraz Poszukujący ochrony ubezpieczeniowej;
- 4) **naturalny opad owoców** – opadanie zawiązków kwiatowych i owocowych oraz owoców na skutek naturalnych procesów fizjologicznych zachodzących w roślinach, niewywołane czynnikami atmosferycznymi;
- 5) **plon główny**:
 - a) ziarno lub nasiona zbóż, rzepaku, rzepiku lub kukurydzy przeznaczonej na ziarno oraz nasiona roślin strączkowych,
 - b) korzenie buraków cukrowych,
 - c) bulwy ziemniaków,
 - d) kolby i nadziemne części kukurydzy przeznaczonej na paszę,
 - e) części warzyw gruntowych przeznaczone do konsumpcji,
 - f) owoce lub całe nasadzenia drzew i krzewów owocowych oraz truskawek,
 - g) szyszki chmielu,
 - h) liście tytoniu;
- 6) **pole** – zwarty obszar danej uprawy rolnej, nieprzedzielony żadnymi barierami naturalnymi, na którym jest prowadzona jedna uprawa rolna;
- 7) **poletko kontrolne** – obszary uprawy rolnej pozostawione w środkowej części pola oraz w jego co najmniej czterech brzegowych częściach (wierzchołkowe punkty obrysu uszkodzonego pola); obszary te powinny mieć kształty zbliżone do kwadratów o powierzchni ok. 1.000 m² każdy, z tym że na polu o uszkodzonej powierzchni:
 - a) mniejszej niż 2 ha – powierzchnia kwadratów może zostać zmniejszona do 500 m²; dopuszcza się również pozostawienie – zamiast kwadratów – pasa uprawy rolnej, o szerokości co najmniej 4 metrów, przebiegającego w środkowej części pola i przez całą jego długość,
 - b) większej niż 50 ha – łączna powierzchnia pozostawionego obszaru uprawy rolnej nie może być mniejsza niż 2 ha;
- 8) **producent rolny** – osobę określoną w ustawie, o której mowa w pkt 18;
- 9) **reklamacja** – wystąpienie skierowane do Towarzystwa przez jego Klienta, w którym Klient zgłasza zastrzeżenia dotyczące usług świadczonych przez Towarzystwo;
- 10) **rolnik** – osobę bądź grupę osób określoną w ustawie, o której mowa w pkt 18;
- 11) **składka** – całość lub część składki ubezpieczeniowej, uiszczana przez Ubezpieczającego;
- 12) **szkoda całkowita** – całkowitą utratę plonu głównego lub zniszczenie roślin w stopniu kwalifikującym uprawę rolną do likwidacji, na skutek zdarzeń wchodzących w zakres ochrony ubezpieczeniowej;
- 13) **szkoda wtórna** – kolejną szkodę, która powstała w tej samej uprawie rolnej w czasie jednego sezonu wegetacyjnego i tego samego okresu ubezpieczenia;
- 14) **Ubezpieczający** – osobę fizyczną, osobę prawną lub jednostkę organizacyjną niebędącą osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, która zawarła umowę ubezpieczenia i jest zobowiązana do zapłaty składki;
- 15) **Ubezpieczony** – posiadacza upraw rolnych objętych umową ubezpieczenia;
- 16) **umowa w sprawie dopłat** – umowę zawartą pomiędzy ministrem właściwym do spraw rolnictwa a Towarzystwem na podstawie **ustawy** z dnia 7 lipca 2005 r. o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich;

- 17) **uprawy rolne** – uprawy zbóż, kukurydzy, rzepaku, rzepiku, chmielu, tytoniu, warzyw gruntowych, drzew i krzewów owocowych, truskawek, ziemniaków, buraków cukrowych lub roślin strączkowych;
 - 18) **ustawa** – ustawę z dnia 7 lipca 2005 r. o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich;
 - 19) **uzyskany plon** – masę plonu głównego ustaloną bezpośrednio przed zbiorem lub wynikającą z jego przeważenia, dokonanego bezpośrednio po zbiorze.
2. Szkody spowodowane przez:
- 1) **grad** – oznaczają szkody powstałe wskutek opadu atmosferycznego składającego się z brytek lodu;
 - 2) **ujemne skutki przezimowania** – oznaczają szkody spowodowane wymarzeniem, wymoknięciem, wyprzeniem, wysmaleniem lub wysadzeniem roślin, w okresie od dnia 1 grudnia do dnia 30 kwietnia, polegające na całkowitym lub częściowym zniszczeniu roślin, lub całkowitej utracie plonu głównego lub jego części, z tym że przez:
 - a) **wymarzenie** rozumie się działanie temperatur poniżej 0°C,
 - b) **wymoknięcie** rozumie się działanie wody ze stopionego śniegu, która nie wsiąka w zamrożoną glebę, ale zamarza na powierzchni i tworzy skorupę lodową,
 - c) **wyprzenie** rozumie się ujemne działanie okrywy śnieżnej przy niezamrożonej glebie, powodujące zamieranie roślin na skutek trwających procesów życiowych przy braku tlenu,
 - d) **wysmalenie** rozumie się wysuszające działanie wiatrów w okresie bezśnieżnej zimy,
 - e) **wysadzenie** rozumie się wynoszenie roślin z gleby na skutek zmian objętości gleby przy kolejnym jej zamrożeniu i rozmrażaniu (odwilży);
 - 3) **przymrozki wiosenne** – oznaczają szkody spowodowane przez obniżenie się temperatury poniżej 0°C, w okresie od dnia 15 kwietnia do dnia 30 czerwca, polegające na całkowitym lub częściowym zniszczeniu roślin lub całkowitej utracie plonu głównego lub jego części;
 - 4) **powódź** – oznaczają szkody powstałe wskutek:
 - a) zalania terenów w następstwie podniesienia się poziomu wód płynących lub stojących,
 - b) zalania terenów wskutek deszczu nawalnego,
 - c) spływu wód po zboczach lub stokach na terenach górskich i podgórszych;
 - 5) **suszę** – oznaczają szkody spowodowane wystąpieniem, w dowolnym sześciodekadowym okresie od dnia 21 marca do dnia 30 września, spadku klimatycznego bilansu wodnego poniżej wartości określonej dla poszczególnych gatunków roślin uprawnych i gleb;
 - 6) **huragan** – oznaczają szkody powstałe w wyniku działania wiatru o prędkości nie mniejszej niż 24 m/s, którego działanie wyrządza masowe szkody; pojedyncze szkody uważa się za spowodowane przez huragan, jeżeli w najbliższym sąsiedztwie stwierdzono działanie huraganu;
 - 7) **deszcz nawalny** – oznaczają szkody powstałe wskutek deszczu o współczynniku wydajności o wartości co najmniej 4; w przypadku braku możliwości ustalenia tego współczynnika bierze się pod uwagę stan faktyczny i rozmiar szkód w miejscu ich powstania, świadczące wyraźnie o działaniach deszczu nawalnego;
 - 8) **piorun** – oznaczają szkody będące następstwem wyładowania atmosferycznego pozostawiającego bezsporne ślady tego zdarzenia;
 - 9) **obsunięcie się ziemi** – oznaczają szkody spowodowane przez zapadanie się ziemi oraz usuwanie się ziemi, z tym że za szkody spowodowane przez:
 - a) **zapadanie się ziemi** – uważa się szkody powstałe wskutek obniżenia się terenu z powodu zawalenia się podziemnych wolnych przestrzeni w gruncie,
 - b) **usuwanie się ziemi** – uważa się szkody powstałe wskutek ruchów ziemi na stokach;

- 10) **lawinę** – oznaczają szkody powstałe wskutek gwałtownego zsuwania się lub staczania ze zboczy górskich lub podgórszych mas śniegu, lodu, skał, kamieni, ziemi lub błota.

§ 3

Ubezpieczającym może być Członek Towarzystwa lub osoba przystępująca do Towarzystwa.

Przedmiot i zakres ubezpieczenia

§ 4

1. Przedmiotem ubezpieczenia na podstawie OWU mogą być znajdujące się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej uprawy rolne zbóż, kukurydzy, rzepaku, rzepiku, ziemniaków, buraków cukrowych, chmielu, tytoniu, warzyw gruntowych, truskawek, drzew i krzewów owocowych lub roślin strączkowych, z uwzględnieniem ust. 2.
2. Ubezpieczeniem objęty jest plon główny upraw rolnych, z tym że w przypadku upraw rolnych, które dają więcej niż jeden plon w ciągu jednego roku, każdy z plonów wymaga ubezpieczenia i stanowi odrębną sumę ubezpieczenia.
3. Zakres ubezpieczenia, w zależności od wybranego przez Ubezpieczającego wariantu, obejmuje ryzyko lub ryzyka wystąpienia szkód spowodowanych przez:
 - 1) Wariant **G** – grad;
 - 2) Wariant **U** – ujemne skutki przezimowania;
 - 3) Wariant **W** – przymrozki wiosenne;
 - 4) Wariant **P** – powódź;
 - 5) Wariant **S** – suszę;
 - 6) Wariant **PEŁNY** – grad, ujemne skutki przezimowania, przymrozki wiosenne, powódź oraz suszę;
 - 7) Wariant **GUW P** – grad, ujemne skutki przezimowania, przymrozki wiosenne oraz powódź;
 - 8) Wariant **GW** – grad oraz przymrozki wiosenne;
 - 9) Wariant **GUW** – grad, ujemne skutki przezimowania oraz przymrozki wiosenne;
 - 10) Wariant **GU** – grad oraz ujemne skutki przezimowania;
 - 11) Wariant **G PLUS** – grad oraz huragan, deszcz nawalny, piorun, obsunięcie się ziemi i lawinę;
 - 12) Wariant **GU PLUS** – grad, ujemne skutki przezimowania oraz huragan, deszcz nawalny, piorun, obsunięcie się ziemi i lawinę;
 - 13) Wariant **GW PLUS** – grad, przymrozki wiosenne oraz huragan, deszcz nawalny, piorun, obsunięcie się ziemi oraz lawinę;
 - 14) Wariant **GUW PLUS** – grad, ujemne skutki przezimowania, przymrozki wiosenne oraz huragan, deszcz nawalny, piorun, obsunięcie się ziemi i lawinę;
 - 15) Wariant **GUWP PLUS** – grad, ujemne skutki przezimowania, przymrozki wiosenne, powódź oraz huragan, deszcz nawalny, piorun, obsunięcie się ziemi i lawinę;
 - 16) Wariant **PEŁNY PLUS** – grad, ujemne skutki przezimowania, przymrozki wiosenne, powódź, suszę oraz huragan, deszcz nawalny, piorun, obsunięcie się ziemi i lawinę;
 - 17) Wariant **GS** – grad i suszę.
4. Ubezpieczenie upraw rolnych w jednym z Wariantów ubezpieczenia, wymienionych w ust. 3, spełnia obowiązek ubezpieczenia tych upraw, bez względu na wybrany przez Ubezpieczającego Wariant.
5. Umowę ubezpieczenia upraw rolnych, w każdym z Wariantów, wymienionych w ust. 3, może zawrzeć także osoba, która nie ma obowiązku ubezpieczenia upraw rolnych.
6. Ochrona ubezpieczeniowa Towarzystwa obejmuje szkody polegające na ubytku plonu głównego, zaś w odniesieniu do upraw chmielu i tytoniu, a także w owocach drzew i krzewów owocowych, w owocach truskawek oraz w przeznaczonych do spożycia nadziemnych częściach warzyw gruntowych, także straty jakościowe – w granicach wielkości plonu głównego

ustalonej w umowie ubezpieczenia, z uwzględnieniem postanowień § 5.

7. Na podstawie klauzul szczególnych Towarzystwo zawiera dodatkowe umowy ubezpieczenia upraw rolnych, nieobjęte dopłatami do składki ubezpieczeniowej, w zakresie określonym w klauzuli szczególnej. Zawarcie dodatkowej umowy ubezpieczenia upraw rolnych możliwe jest pod warunkiem zawarcia umowy ubezpieczenia tych upraw na podstawie OWU.

§ 5

Towarzystwo odpowiada za szkody spowodowane przez:

- 1) powódź, grad, ujemne skutki przezimowania, przymrozki wiosenne, huragan, deszcz nawalny, piorun, obsunięcie się ziemi oraz lawinę – jeżeli szkody w plonie głównym wyniosą co najmniej 10%;
- 2) suszę – jeżeli szkody w plonie głównym wyniosą co najmniej 25%.

§ 6

1. Odszkodowanie za szkody, o których mowa w § 5, pomniejsza się zgodnie z zasadami określonymi w ustawie, obowiązującej na dzień zawarcia umowy ubezpieczenia.
2. Wysokość pomniejszenia, o którym mowa w ust. 1, wskazuje się w umowie ubezpieczenia.

Wyłączenia odpowiedzialności

§ 7

Zakres ubezpieczenia nie obejmuje i Towarzystwo nie odpowiada za szkody:

- 1) wyrządzone umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa przez Ubezpieczonego;
- 2) wyrządzone umyślnie przez osobę, z którą Ubezpieczony pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym lub za którą ponosi odpowiedzialność;
- 3) powstałe w związku z prowadzonymi robotami ziemnymi;
- 4) powstałe wskutek trzęsienia ziemi, działania energii jądrowej, wojny, stanu wyjątkowego, strajku, buntu, rozruchów, rewolucji, manifestacji, blokady dróg, sabotażu, aktów terrorystycznych;
- 5) spowodowane przez szkodniki lub choroby nawet w przypadku, gdyby zdarzenie losowe wchodzące w zakres ochrony ubezpieczeniowej obniżyło odporność roślin na ich działanie;
- 6) spowodowane przez ryzyka, o których mowa w § 2 ust. 2, jeżeli działanie szkodników lub chorób było przyczyną obniżenia się odporności roślin na działanie tych ryzyk, co doprowadziło do powstania szkody, która nie powstałaby, gdyby nie takie działanie szkodników lub chorób;
- 7) spowodowane przez utworzenie się zastoisk wodnych na skutek opadów deszczu lub tajania śniegu na terenach bezodpływowych i niezmeliorowanych;
- 8) powstałe w wyniku zalania terenu, które nastąpiło wskutek wadliwego działania lub awarii urządzeń odwadniających, sieci wodociągowej, sieci wodnokanalizacyjnej, basenów lub innych urządzeń;
- 9) spowodowane powodzią, w uprawach znajdujących się między ciekami lub zbiornikami wodnymi, a wałami ochronnymi (przeciwpowodziowymi) oraz na terenach zalewowych;
- 10) powstałe wskutek nieprzestrzegania terminów agrotechnicznych lub spowodowane wadliwie wykonanymi zabiegami agrotechnicznymi;
- 11) spowodowane samoistnym opadaniem lub osypywaniem plonu – wskutek opóźnienia zbiorów;
- 12) powstałe wskutek zakłócenia w działaniu środków chemicznych ochrony roślin lub nawozów, nawet jeżeli były one następstwem zdarzeń wchodzących w zakres ochrony ubezpieczeniowej;

- 13) powstałe w uprawach rolnych, jeżeli plon główny został zebrany bez zgody Towarzystwa przed przybyciem na miejsce szkody jego przedstawiciela i/lub Ubezpieczony nie pozostawił polećka kontrolnego, umożliwiającego ustalenie przyczyny i rozmiaru szkody;
- 14) zgłoszone Towarzystwu po zbiorze plonu głównego lub po likwidacji uprawy rolnej;
- 15) powstałe w uprawach zastępczych;
- 16) za które zostało już przyznane lub wypłacone odszkodowanie z innego ubezpieczenia;
- 17) zgłoszone z ujemnych skutków przezimowania:
 - a) w przypadku zawarcia umowy ubezpieczenia po 1 grudnia,
 - b) w uprawach rzepaku i rzepiku ozimego – jeżeli:
 - rośliny nie osiągnęły fazy co najmniej 6 liści,
 - łączna obsada żywych i martwych roślin jest mniejsza niż 20 roślin/m² (siew punktowy) lub 30 roślin/m² (siew tradycyjny),
 - c) w uprawach zbóż ozimych – jeżeli:
 - rośliny nie osiągnęły fazy co najmniej 3 liści,
 - łączna obsada żywych i martwych roślin jest mniejsza niż 200 roślin/m² pszenicy i pszenżyta lub 150 roślin/m² żyta i jęczmienia,
 - d) spowodowane działaniem wód innych niż ze stopionego śniegu lub lodu;
- 18) zgłoszone z deszczu nawalnego, polegające na gniciu nasion, korzeni lub części nadziemnych roślin bądź zahamowaniu wzrostu lub rozwoju roślin w wyniku nadmiernego wysycenia profilu glebowego wodą lub utworzenia się zastoisk wodnych na powierzchni pola;
- 19) zgłoszone z suszy, gdy:
 - a) w systemie monitoringu suszy glebowej prowadzonym przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach, dla obszaru na którym położona jest uprawa rolna, we wszystkich okresach raportowania przypadających w okresie ochrony ubezpieczeniowej, nie odnotowano zagrożenia wystąpienia suszy,
 - b) uprawa rolna zgłoszona do ubezpieczenia była prowadzona na glebach kategorii, które, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie wartości klimatycznego bilansu wodnego dla poszczególnych gatunków roślin uprawnych i gleb, nie są wskazane dla danej uprawy rolnej;
- 20) wynikłe z wylegania roślin, nawet jeżeli wylegnięcie było następstwem zdarzeń wchodzących w zakres ochrony ubezpieczeniowej;
- 21) powstałe wskutek długotrwałych opadów deszczu;
- 22) spowodowane podsiąkaniem wód pochodzących ze zbiorników wodnych;
- 23) wynikłe z porostania ziarna i nasion;
- 24) w owocach drzew i krzewów owocowych spowodowane naturalnym opadem owoców, w wielkości odpowiadającej temu opadowi;
- 25) w jakości plonu głównego, za wyjątkiem przypadków określonych w § 4 ust. 6.

Zawarcie umowy ubezpieczenia

§ 8

1. Umowę ubezpieczenia zawiera się na podstawie pisemnego wniosku Ubezpieczającego, sporządzonego na formularzu Towarzystwa.
2. Termin składania wniosków o ubezpieczenie upraw rolnych:
 - 1) od ryzyka ujemnych skutków przezimowania – upływa z dniem 30 listopada roku poprzedzającego rok zbioru plonu głównego;
 - 2) od ryzyka suszy – upływa z dniem:
 - a) 31 maja roku zbioru plonu głównego – w przypadku upraw kukurydzy, tytoniu, chmielu, ziemniaków, gryki, prosa, fasoli oraz warzyw gruntowych z rodziny psiankowatych i dyniowatych,

- b) 30 kwietnia roku zbioru plonu głównego – w przypadku pozostałych upraw rolnych.
3. W przypadku złożenia wniosku o ubezpieczenie upraw rolnych od ryzyka ujemnych skutków przezimowania oraz suszy w terminach późniejszych od określonych w ust. 2, umowa ubezpieczenia upraw rolnych nie zostanie zawarta.
4. We wniosku o ubezpieczenie Ubezpieczający zobowiązany jest podać cały areal danej uprawy rolnej, uprawianej w gospodarstwie rolnym.
5. Umowę ubezpieczenia zawiera się na okres wegetacji uprawy rolnej, nie dłuższy jednak niż 12 miesięcy.
6. W przypadku upraw rolnych wysiewanych, sadzonych lub planujących kilkakrotnie w jednym sezonie wegetacyjnym, do ubezpieczenia muszą być zgłoszone wszystkie plony główne tych upraw, a do wniosku o ubezpieczenie należy załączyć wykaz planowanych do uzyskania plonów, wraz z przewidywanym terminem ich zbioru, ich wielkością i ceną jednostkową.
7. W przypadku ryzyka ujemnych skutków przezimowania, Towarzystwo obejmuje ochroną ubezpieczeniową uprawy roślin, które przed zakończeniem jesiennej wegetacji:
 - 1) w uprawie rzepaku i rzepiku ozimego - osiągnęły fazę co najmniej 6 liści oraz ich obsada nie była mniejsza niż 20 roślin/m² (siew punktowy) lub 30 roślin/m² (siew tradycyjny);
 - 2) w uprawach zbóż ozimych – osiągnęły fazę co najmniej 3 liści oraz ich obsada nie była mniejsza niż 200 roślin/m² pszenicy i pszenżyta oraz 150 roślin/m² żyta i jęczmienia.
8. Towarzystwo potwierdza zawarcie umowy ubezpieczenia upraw rolnych polisą.

§ 9

1. Ubezpieczający zobowiązany jest podać do wiadomości Towarzystwa wszystkie znane sobie okoliczności, o które Towarzystwo zapytywało w formularzu wniosku albo przed zawarciem umowy ubezpieczenia w innych pismach.
2. Jeżeli Ubezpieczający zawiera umowę przez przedstawiciela, obowiązek ten ciąży również na przedstawicielu i obejmuje ponadto okoliczności jemu znane.
3. Jeżeli Ubezpieczający lub jego przedstawiciel podał niezgodnie z prawdą do wiadomości Towarzystwa okoliczności, o których mowa w ust. 1, Towarzystwo wolne jest od odpowiedzialności, chyba że okoliczności te nie mają wpływu na zwiększenie prawdopodobieństwa zdarzenia objętego umową ubezpieczenia.

Czas trwania odpowiedzialności Towarzystwa

§ 10

1. Odpowiedzialność Towarzystwa **rozpoczyna się** od zasiewu lub posadzenia, nie wcześniej jednak niż od dnia wskazanego w polisie oraz nie wcześniej niż od dnia następnego po zapłaceniu przez Ubezpieczającego składki lub jej pierwszej raty, z zastrzeżeniem postanowień ust. 2 i 3.
2. Jeżeli umówiono się, że składka lub jej rata zostanie zapłacona przelewem na wskazane konto – odpowiedzialność Towarzystwa rozpoczyna się od dnia wskazanego w polisie.
3. Odpowiedzialność Towarzystwa rozpoczyna się, w przypadku ryzyka wystąpienia skutków:
 - 1) powodzi, suszy, gradu, przymrozków wiosennych, huraganu, deszczu nawalnego, pioruna, obsunięcia się ziemi i lawiny – po upływie 14 dni od dnia zawarcia umowy ubezpieczenia (wystawienia polisy), przy czym bieg tego terminu rozpoczyna się od dnia następnego po dniu zawarcia umowy;
 - 2) ujemnych skutków przezimowania – od dnia zawarcia umowy ubezpieczenia (wystawienia polisy), z tym że powinna być ona zawarta w terminie do dnia 1 grudnia.
4. Na wniosek Ubezpieczającego, po opłaceniu dodatkowej składki, Towarzystwo może określić krótsze terminy, o których mowa w ust. 3 pkt 1 i 2.

5. Do dodatkowej składki, o której mowa w ust. 4, **dopłata nie przysługuje**.

§ 11

1. Jeżeli umowa ubezpieczenia jest zawarta na okres dłuższy niż 6 miesięcy, Ubezpieczający może odstąpić od umowy ubezpieczenia w ciągu 30 dni licząc od daty jej zawarcia, a w przypadku gdy Ubezpieczający jest przedsiębiorcą w terminie 7 dni od dnia zawarcia umowy.
2. Odstąpienie lub rozwiązanie umowy ubezpieczenia nie zwalnia Ubezpieczającego z obowiązku opłacenia składki za okres, w jakim Towarzystwo udzielało ochrony ubezpieczeniowej.
3. Ubezpieczający może rozwiązać umowę ubezpieczenia z zachowaniem 7-dniowego terminu **wypowiedzenia**, w razie nieudzielenia przez Towarzystwo Ubezpieczającemu informacji przewidzianych przepisami prawa dotyczących umowy ubezpieczenia, o które Ubezpieczający zwrócił się na piśmie.
4. Towarzystwo może rozwiązać umowę ubezpieczenia:
 - 1) z zachowaniem 7-dniowego terminu wypowiedzenia w razie:
 - a) podania przez Ubezpieczającego nieprawdziwych okoliczności istotnych dla oceny ryzyka wystąpienia szkody lub jej rozmiaru, o które Towarzystwo zapytywało we wniosku o ubezpieczenie lub nie poinformowania Towarzystwa o zaistnieniu takich okoliczności w czasie trwania umowy ubezpieczenia,
 - b) uzasadnionego podejrzenia wyłudzenia lub próby wyłudzenia odszkodowania przez Ubezpieczającego, jeżeli Towarzystwo złożyło w tej sprawie zawiadomienie do organów ścigania;
 - 2) ze skutkiem natychmiastowym – jeżeli Towarzystwo ponosi odpowiedzialność jeszcze przed zaplaceniem składki za ubezpieczenie lub jej pierwszej raty, a składka lub jej pierwsza rata nie została opłacona w terminie; w przypadku braku wypowiedzenia, umowa rozwiązuje się z końcem okresu ubezpieczenia;
 - 3) ze skutkiem natychmiastowym – jeżeli oględziny upraw rolnych, przeprowadzone jesienią po zawarciu umowy ubezpieczenia od ryzyka ujemnych skutków przezimowania, wykażą stan poniżej wielkości, o których mowa w § 7 pkt 17 lit. b, c i § 8 ust. 7; ubezpieczenie różnych rodzajów upraw rolnych potwierdzone jednym dokumentem ubezpieczenia, uważa się za odrębne umowy ubezpieczenia; rozwiązanie umowy ubezpieczenia jednego rodzaju z ubezpieczonych upraw rolnych nie oznacza rozwiązania umowy ubezpieczenia w odniesieniu do pozostałych upraw rolnych.

§ 12

Odpowiedzialność Towarzystwa **kończy się**:

- 1) z upływem okresu na jaki została zawarta umowa ubezpieczenia;
- 2) z dniem odstąpienia od umowy ubezpieczenia;
- 3) z dniem rozwiązania umowy ubezpieczenia na skutek wypowiedzenia;
- 4) z chwilą wystąpienia szkody całkowitej, za którą Towarzystwo dokonało lub dokona wypłaty odszkodowania;
- 5) z chwilą zniszczenia danej uprawy na skutek zdarzeń innych niż wchodzące w zakres ubezpieczenia;
- 6) z chwilą zebrania plonu głównego;
- 7) w przypadku:
 - a) ryzyka wystąpienia ujemnych skutków przezimowania – z dniem 30 kwietnia roku zbioru plonów,
 - b) ryzyka wystąpienia skutków przymrozków wiosennych – z dniem 30 czerwca roku zbioru plonów,
 - c) ryzyka wystąpienia skutków suszy – z dniem 30 września roku zbioru plonów,
 - d) ubezpieczenia kukurydzy:
 - uprawianej na ziarno – z dniem 15 listopada roku zbioru plonów,
 - uprawianej na paszę – z dniem 31 października roku zbioru plonów.

Suma ubezpieczenia

§ 13

1. Górną granicą odpowiedzialności Towarzystwa jest suma ubezpieczenia określona w umowie ubezpieczenia.
2. Sumę ubezpieczenia, odrębnie dla każdej uprawy rolnej, ustala Ubezpieczający z Towarzystwem w umowie ubezpieczenia.
3. Suma ubezpieczenia dla uprawy rolnej wysiewanej lub sadzonej kilkakrotnie w jednym sezonie wegetacyjnym ustalana jest oddzielnie dla każdego plonu głównego.
4. **Suma ubezpieczenia dla konkretnej uprawy rolnej, z zastrzeżeniem ust. 5:**
 - 1) odpowiada wartości plonu głównego obliczonej jako iloczyn:
 - a) przewidywanej jednostkowej wydajności, nie wyższej od przeciętnych wydajności uzyskiwanych w danym gospodarstwie, miejscowości lub gminie w okresie ostatnich 3 lat,
 - b) przewidywanej jednostkowej ceny skupu danego plonu na danym terenie w czasie zbiorów, a w przypadku plonów objętych umową kontraktacyjną – ceny jednostkowej podanej w tej umowie,
 - c) areалу zgłoszonej do ubezpieczenia uprawy rolnej, wskazanych w umowie ubezpieczenia;
 - 2) za zgodą Towarzystwa, może odpowiadać wartości obliczonej jako iloczyn:
 - a) ryczałtowej wartości plonu głównego, przypadającej na 1 ha uprawy rolnej,
 - b) areálu zgłoszonej do ubezpieczenia uprawy rolnej, wskazanych w umowie ubezpieczenia.
5. Suma ubezpieczenia dla nasadzeń drzew i krzewów owocowych oraz nasadzeń truskawek odpowiada ich wartości obliczonej jako iloczyn liczby roślin na jeden ha, wartości jednej sadzonki tych roślin oraz powierzchni uprawy.
6. Suma ubezpieczenia każdorazowo ulega zmniejszeniu o kwotę wypłaconego odszkodowania.

Składka ubezpieczeniowa

§ 14

1. **Składka ubezpieczeniowa** jest to **należna** Towarzystwu składka z tytułu zawartych umów ubezpieczenia upraw rolnych, którą Ubezpieczający pokrywa w całości albo – zgodnie z postanowieniami umowy w sprawie dopłat – w części (**składka**), a w pozostałej części realizowana jest ze środków budżetu państwa ustalonych w ustawie budżetowej, z części, której dysponentem jest minister właściwy do spraw rolnictwa (**dopłata**).
2. Do **dopłaty** stosuje się odpowiednio postanowienia § 18.
3. Wysokość składki ubezpieczeniowej ustala się w oparciu o obowiązującą w dniu zawarcia umowy ubezpieczenia Taryfę stawek.
4. W indywidualnych przypadkach Towarzystwo może ustalić stawki taryfowe za ubezpieczenie upraw rolnych w wysokości innej, niż określono w Taryfie stawek.
5. Wysokość składki ubezpieczeniowej zależy od przedmiotu ubezpieczenia, zakresu ubezpieczenia, strefy zagrożenia danym ryzykiem wynikającej z Taryfy stawek, sumy ubezpieczenia oraz zwwyżek lub zniżek składki, w szczególności:
 - 1) zniżki za posiadanie w Towarzystwie (w dniu zawarcia umowy ubezpieczenia upraw rolnych) umowy ubezpieczenia budynków wchodzących w skład gospodarstwa rolnego od ognia i innych zdarzeń losowych;
 - 2) zniżki za jednorazową opłatę składki.
6. Wysokość składki ubezpieczeniowej za ryzyko suszy:
 - 1) w Wariantcie PEŁNYM, o którym mowa w § 4 ust. 3 pkt 6, wynosi 20 % składki ubezpieczeniowej;
 - 2) w Wariantcie PEŁNYM PLUS, o którym mowa w § 4 ust. 3 pkt 16, wynosi 10 % składki ubezpieczeniowej;

- 3) w Wariantcie GS, o którym mowa w § 4 ust. 3 pkt 17, wynosi 80 % składki ubezpieczeniowej.

§ 15

1. O ile nie umówiono się inaczej, Ubezpieczający zobowiązany jest do zapłaty składki lub jej pierwszej raty w dniu zawarcia umowy ubezpieczenia.
2. Na wniosek Ubezpieczającego składka może być rozłożona na dwie równe raty.
3. W przypadku rozłożenia składki na raty należne odszkodowanie pomniejsza się o pozostałą do zapłacenia i wymagalną ratę składki.
4. Nie opłacenie przez Ubezpieczającego raty składki w terminie oznaczonym przez Towarzystwo, nie powoduje ustania odpowiedzialności Towarzystwa.

§ 16

1. W przypadku wygaśnięcia stosunku ubezpieczenia przed upływem okresu, na jaki została zawarta umowa ubezpieczenia, Ubezpieczającemu przysługuje zwrot składki za okres niewykorzystanej ochrony ubezpieczeniowej, z zastrzeżeniem ust. 2.
2. Zwrot składki nie przysługuje, jeżeli przed wygaśnięciem umowy ubezpieczenia wystąpiła szkoda całkowita lub szkoda powodująca wyczerpanie się sumy ubezpieczenia.
3. Zwrot składki przysługuje w proporcjonalnej wysokości za każdy dzień niewykorzystanej ochrony ubezpieczeniowej a podstawę naliczenia składki stanowi niewykorzystana kwota sumy ubezpieczenia.
4. Dla celów zwrotu składki, o którym mowa w ust. 1, ubezpieczenie różnych rodzajów upraw rolnych potwierdzone jednym dokumentem ubezpieczenia, uważa się za odrębne umowy ubezpieczenia. Rozwiązanie umowy ubezpieczenia jednego rodzaju z ubezpieczonych upraw rolnych (np. na skutek zniszczenia tej uprawy) nie oznacza rozwiązania umowy ubezpieczenia w odniesieniu do pozostałych upraw rolnych.

§ 17

1. Dniem zapłaty składki jest dzień:
 - 1) uznania rachunku bankowego Towarzystwa pełną kwotą składki;
 - 2) wpłacenia pełnej kwoty składki w kasie Towarzystwa;
 - 3) wręczenia pełnej kwoty składki pośrednikowi ubezpieczeniowemu odpowiednio umocowanemu przez Towarzystwo.
2. Postanowienia ust. 1 stosuje się odpowiednio do raty składki.
3. Składkę oblicza się w pełnych złotych, przy czym składkę zaokrągla się do pełnego złotego od 50 groszy (zaokrąglenie w górę), a poniżej 50 groszy w dół (zaokrąglenie w dół).
4. Składka ubezpieczeniowa nie podlega indeksacji.

Dopłata do składki ubezpieczeniowej

§ 18

1. Dopłaty przysługują wyłącznie producentowi rolnemu, który złożył wniosek o ubezpieczenie upraw rolnych i zawarł umowę ubezpieczenia.
2. Z tytułu ubezpieczenia upraw rolnych przysługują dopłaty do składki ubezpieczeniowej, w wysokości i na zasadach określonych w ustawie, z zastrzeżeniem ust. 3.
3. Dopłaty przysługują producentowi rolnemu do momentu wyczerpania, w danym roku, limitu dopłat, którego wysokość dla Towarzystwa określa Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi w umowie w sprawie dopłat.
4. Dopłatę oblicza się w pełnych złotych, przy czym dopłatę zaokrągla się do pełnego złotego od 50 groszy (zaokrąglenie w górę), a poniżej 50 groszy w dół (zaokrąglenie w dół).

Obowiązki Towarzystwa

§ 19

1. Na żądanie Ubezpieczonego, jeżeli nie jest on Ubezpieczającym, Towarzystwo obowiązane jest udzielić mu informacji o postanowieniach zawartej umowy ubezpieczenia oraz OWU w zakresie, w jakim dotyczą jego praw i obowiązków.
2. W terminie 7 dni od dnia otrzymania zawiadomienia o zajściu zdarzenia losowego objętego ochroną ubezpieczeniową, Towarzystwo informuje o tym Ubezpieczającego i/lub Ubezpieczonego, jeżeli nie są oni osobami występującymi z tym zawiadomieniem, oraz przeprowadza postępowanie dotyczące ustalenia stanu faktycznego zdarzenia, zasadności zgłoszonych roszczeń i wysokości odszkodowania, a także informuje osobę występującą z roszczeniem, pisemnie lub w inny sposób na który ta osoba wyraziła zgodę, jakie dokumenty są potrzebne do ustalenia odpowiedzialności Towarzystwa lub wysokości odszkodowania.

§ 20

Jeżeli w terminie określonym w § 29 ust. 2 Towarzystwo nie może wypłacić odszkodowania, zawiadamia pisemnie osobę zgłaszającą roszczenie o przyczynach niemożności zaspokojenia jej roszczeń w całości lub w części, a także wypłaca bezsporną część odszkodowania.

Obowiązki Ubezpieczonego

§ 21

Ubezpieczony zobowiązany jest:

- 1) dokonać zasiewu (posadzenia) na glebach spełniających wymagania poszczególnych rodzajów i odmian roślin;
- 2) dokonać zasiewu (posadzenia) roślin oraz zbioru plonów w terminach agrotechnicznych właściwych dla danej uprawy rolnej;
- 3) prowadzić uprawę rolną zgodnie z zaleceniami agrotechnicznymi i zasadami dobrej praktyki rolniczej.

§ 22

Ubezpieczony jest zobowiązany umożliwić Towarzystwu sprawdzenie w każdym czasie w okresie ubezpieczenia ilościowego i jakościowego stanu oraz wartości ubezpieczonych upraw rolnych.

§ 23

1. W razie zajścia zdarzenia losowego, którego następstwem jest lub może być szkoda powodująca odpowiedzialność Towarzystwa, Ubezpieczony obowiązany jest:
 - 1) użyć dostępnych mu środków w celu ratowania przedmiotu ubezpieczenia oraz zapobieżenia szkodzie lub zmniejszenia jej rozmiarów;
 - 2) zabezpieczyć przedmiot ubezpieczenia przed dalszą szkodą oraz powiadomić odpowiednie służby ratownicze;
 - 3) złożyć niezwłocznie Towarzystwu zawiadomienie o szkodzie, nie później jednak niż w ciągu 3 dni od daty jej powstania lub uzyskania informacji o jej powstaniu, z zastrzeżeniem pkt 4;
 - 4) w przypadku szkody spowodowanej:
 - a) suszą – zgłosić szkodę niezwłocznie po wystąpieniu niedoborów opadów i jednoczesnym wystąpieniu symptomów suszy na roślinach uprawnych,
 - b) przymrozkami wiosennymi w rzepaku oraz w owocach drzew i krzewów owocowych – zgłosić szkodę nie później niż pierwszego dnia roboczego po wystąpieniu przymrozków;
 - 5) przedstawić posiadane dowody, w tym dokumenty i informacje dotyczące zdarzenia i szkody, w szczególności kopię wniosku o płatności bezpośrednio, a w przypadku jego braku – wypis z rejestru gruntu;
 - 6) ułatwić Towarzystwu ustalenie okoliczności zdarzenia i rozmiaru szkody, w tym nie zmieniać bez zgody

Towarzystwa stanu uprawy rolnej spowodowanego przez szkodę do czasu przybycia na miejsce szkody przedstawiciela Towarzystwa, chyba że:

- a) zmiana jest niezbędna dla zabezpieczenia przed powiększeniem się szkody – w takim wypadku Ubezpieczony zobowiązany jest uzyskać, wyrażoną w formie pisemnej lub elektronicznej, zgodę Towarzystwa na zmianę stanu uprawy rolnej oraz pozostawić poletko kontrolne, w celu umożliwienia ustalenia przyczyny i rozmiaru szkody,
 - b) przedstawiciel Towarzystwa nie przybył na miejsce szkody w ciągu 14 dni od daty otrzymania zawiadomienia o szkodzie,
 - c) Towarzystwo nie zajęło stanowiska w sprawie wniosku o wyrażenie zgody na zmianę stanu uprawy rolnej w ciągu 3 dni roboczych od dnia złożenia wniosku przez Ubezpieczonego, z tym że pozostawienie poletko kontrolnego jest obowiązkowe.
2. Zawiadomienie o szkodzie powinno zawierać:
 - 1) imię i nazwisko Ubezpieczonego;
 - 2) dane do kontaktu z Ubezpieczonym;
 - 3) datę powstania szkody;
 - 4) miejsce szkody – położenie poszczególnych upraw (pól) dotkniętych szkodą, których dotyczy roszczenie o odszkodowanie;
 - 5) przyczynę powstania szkody;
 - 6) numery działek (pól) i powierzchnie, na których uszkodzeniu uległy uprawy rolne;
 - 7) rodzaj uprawy rolnej, która uległa uszkodzeniu;
 - 8) informację o zamiarze zebrania uszkodzonego plonu głównego bądź o zamiarze dokonania zabiegów agrotechnicznych w celu zastosowania uprawy zamiennej;
 - 9) szacunkową wartość powstałej szkody;
 - 10) na wezwanie Towarzystwa – wykaz wszystkich pól danej uprawy rolnej, uprawianej w gospodarstwie rolnym, z określeniem ich powierzchni.
 3. W razie naruszenia obowiązku, o którym mowa w ust. 1 pkt 6, Towarzystwo może odpowiednio zmniejszyć odszkodowanie lub odmówić jego wypłaty, jeżeli naruszenie przyczyniło się do zwiększenia rozmiaru szkody lub uniemożliwiło Towarzystwu ustalenie okoliczności i rozmiaru szkody.
 4. W przypadku szkód wyrządzonych przez powódź, jeżeli ustalenie rozmiaru szkody w terminie wskazanym w ust. 1 pkt 6 lit. b jest niemożliwe z uwagi na zalanie terenu, Ubezpieczony zobowiązany jest powiadomić niezwłocznie Towarzystwo o ustaniu przyczyny uniemożliwiającej dokonanie oględzin szkody. Postanowienia ust. 1 pkt 3 oraz § 24 ust. 3 stosuje się.
 5. W przypadku ustalania rozmiaru szkody w sposób określony w § 26 ust. 3, Ubezpieczony zobowiązany jest ponadto do powiadomienia Towarzystwa o terminie zbioru plonu głównego, nie później jednak niż na 7 dni przed planowanym zbiorem.

§ 24

1. Jeżeli Ubezpieczony umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa nie wykonał obowiązków określonych w § 23 ust. 1 pkt 1 lub 2, Towarzystwo jest wolne od odpowiedzialności za szkodę powstałą z tego powodu.
2. Jeżeli osoba występująca z roszczeniem, z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa, nie dopełniła obowiązków wymienionych w § 23 ust. 1 pkt 5 lub 6, a miało to wpływ na zwiększenie rozmiarów szkody, Towarzystwo może dochodzić od tej osoby zwrotu części wypłaconego uprawnionemu odszkodowania lub ograniczyć odszkodowanie.
3. W razie naruszenia z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa obowiązku określonego w § 23 ust. 1 pkt 3 lub 4, Towarzystwo może odpowiednio zmniejszyć odszkodowanie, jeżeli naruszenie przyczyniło się do zwiększenia szkody lub uniemożliwiło Towarzystwu ustalenie okoliczności lub skutków wypadku.

4. Skutki braku zawiadomienia Towarzystwa o wypadku nie następują, jeżeli Towarzystwo w terminie wyznaczonym do zawiadomienia otrzymało wiadomość o okolicznościach, które należało podać do jego wiadomości.

Określenie rozmiaru szkody i wysokości odszkodowania

§ 25

Odszkodowanie wypłacone przez Towarzystwo z tytułu ubezpieczenia nie może być wyższe od poniesionej szkody.

§ 26

1. Ustalenie rozmiaru szkody dokonuje upoważniony przedstawiciel Towarzystwa w obecności Ubezpieczonego lub jego przedstawiciela w terminie do 14 dni od daty zgłoszenia szkody. Nieobecność odpowiednio zawiadomionego Ubezpieczonego nie uchybia ważności podjętych czynności oraz dokonanych ustaleń co do zakresu i rozmiaru szkody.
2. Jeżeli szacowanie szkody w terminie 14 dni jest niemożliwe z przyczyn niezależnych od Towarzystwa, szacowania szkody Towarzystwo dokonuje niezwłocznie po ustąpieniu tych przyczyn.
3. Jeżeli szkoda powstała w fazie rozwoju roślin, w której nie jest możliwe ustalenie faktycznego rozmiaru szkody, Towarzystwo dokonuje w ciągu 14 dni od dnia otrzymania zawiadomienia o szkodzie wstępnych oględzin szkody, informując uprzednio o tym Ubezpieczonego; ostatecznego ustalenia rozmiaru szkody Towarzystwo może dokonać bezpośrednio przed lub w czasie zbioru plonu głównego.
4. Szacowania szkody dokonuje się oddzielnie na każdym polu.
5. Symptomami szkody spowodowanej przez:
 - 1) grad – są: złamania, zgięcia, pęknięcia, wybicia, ślady po uderzeniach, rozcięcia, przecięcia części lub całych roślin;
 - 2) ujemne skutki przezimowania – są: brunatnienie i gnienie roślin, oderwanie części nadziemnej od korzenia, ubytki blaszki liściowej i masy korzenia oraz rozsądzenie tkanek rośliny wskutek zmiany turgoru wywołanej ujemnymi temperaturami;
 - 3) działanie ujemnych temperatur, w tym przymrozki wiosenne – są: rozerwania błon komórkowych wskutek zamarzania soku komórkowego w tkankach rośliny, doprowadzające do zamierania całej rośliny lub jej części;
 - 4) powódź – są: wygnicie, zżółknięcie, zamulenie, wypłukanie z podłoża, wyrwanie roślin lub części roślin;
 - 5) suszę – są: nieodwracalna utrata turgoru w komórkach roślin (więdnięcie), wysychanie i obumieranie całych roślin lub ich części generatywnych oraz przyspieszone dojrzewanie, powodujące ubytek masy plonu głównego;
 - 6) huragan – są: wyrwanie roślin z naturalnego podłoża, złamanie, naderwanie, oderwanie, pęknięcie lub zgięcie roślin;
 - 7) deszcz nawalny – są: zamulenie roślin, zaskorupienie gleby uniemożliwiające wschody roślin, erozja wodna powodująca wyrwanie lub wypłukanie roślin lub nasion z gleby;
 - 8) piorun – są ślady wyładowania atmosferycznego na ubezpieczoną uprawę, pozostawiające bezsporne ślady tego zdarzenia.
6. Dokonanie oględzin szkody nie przesądza o uznaniu przez Towarzystwo odpowiedzialności za szkodę.

§ 27

1. Z zastrzeżeniem ust. 2 oraz § 28 ust. 2, jeżeli wystąpiła szkoda częściowa, rozmiar szkody ustala się z uwzględnieniem:
 - 1) **powierzchni pola**, na którym uprawa została uszkodzona lub zniszczona, nie większej jednak od powierzchni podanej w dokumencie ubezpieczenia;
 - 2) **wyrażonego w procentach stopnia zmniejszenia plonu głównego**, ustalonego przy zastosowaniu obowiązujących

w Towarzystwie norm i metodyki do ustalania wysokości szkód w uprawach, uwzględniających fazę rozwoju roślin w dniu szkody, a także rodzaj i rozmiar stwierdzonych uszkodzeń lub zniszczeń roślin;

- 3) **sumy ubezpieczenia na 1 ha**, określonej na podstawie:
 - a) **wydajności plonu z 1 ha**, jaki mógłby być osiągnięty, gdyby zdarzenie nie nastąpiło, jednak nie wyższej niż podana w dokumencie ubezpieczenia,
 - b) **ceny jednostkowej plonu** podanej w dokumencie ubezpieczenia, z zastrzeżeniem że jeżeli w dniu powstania szkody w ubezpieczonych uprawach **ziemniaków i warzyw gruntowych** cena rynkowa skupu plonu ziemniaków i warzyw gruntowych występująca na danym terenie jest niższa niż 80% ceny wskazanej w umowie ubezpieczenia, jako **cenę jednostkową plonu stosuje się ceny rynkowe ich skupu na danym terenie****lub**

określonej na podstawie **ryczałtowej wartości plonu głównego**, przypadającej na 1 ha uprawy rolnej, podanej w umowie ubezpieczenia;
 - 4) liczby zniszczonych drzew owocowych, krzewów owocowych lub roślin truskawek oraz wartości jednostkowej ich sadzonek, określonej w umowie ubezpieczenia, ale nie wyższej niż aktualne, na dzień szkody, ceny rynkowe tych sadzonek na danym terenie; liczba zniszczonych drzew owocowych, krzewów owocowych lub roślin truskawek nie może być większa niż ich liczba przypadająca na 1 ha, podana w umowie ubezpieczenia a w przypadku braku podania tej liczby w umowie ubezpieczenia – średnia liczba roślin przypadająca na 1 ha wynikająca z zawartej umowy ubezpieczenia;
 - 5) liczby zniszczonego materiału szkółkarskiego i jego wartości w dniu szkody, z tym że liczba zniszczonego materiału szkółkarskiego nie może być większa niż jego liczba przypadająca na 1 ha, podana w umowie ubezpieczenia a w przypadku braku podania tej liczby w umowie ubezpieczenia – średnia liczba materiału szkółkarskiego przypadająca na 1 ha wynikająca z zawartej umowy ubezpieczenia.
2. **W przypadku szkód spowodowanych ujemnymi skutkami przezimowania**, rozmiar szkody ustala się w sposób ryczałtowy w wysokości 25% lub 18% kwoty, obliczonej według zasad określonych w ust. 1, z tym że warunkiem uznania szkody jest stwierdzenie mniejszej od niżej określonej minimalnej obsady żywych roślin:
 - 1) 12 roślin/m² (siew punktowy) lub 16 roślin/m² (siew tradycyjny) – w przypadku ozimych upraw rzepaku i rzepiku;
 - 2) 100 roślin/m² – w przypadku ozimych upraw pszenicy i pszenżyta;
 - 3) 80 roślin/m² – w przypadku ozimych upraw żyta i jęczmienia ozimego.
 3. **Jeżeli wystąpiła szkoda całkowita**, z wyłączeniem szkód z ujemnych skutków przezimowania, o których mowa w ust. 2, **rozmiar szkody ustala się w wysokości:**
 - 1) w uprawach rolnych, **z wyjątkiem warzyw gruntowych, tytoniu, owoców i nasadzeń drzew i krzewów owocowych oraz owoców i nasadzeń truskawek:**
 - a) 25% lub 18% – jeżeli szkoda powstała:
 - i) w okresie przed 15 kwietnia roku zbiorów,
 - ii) w okresie 21 dni od wysiewu nasion lub posadzenia roślin, niezależnie od daty powstania szkody,
 - b) 40% – jeżeli szkoda powstała w okresie od 15 kwietnia do dnia 10 maja roku zbiorów i od wysiewu nasion lub posadzenia roślin upłynęło 21 dni,
 - c) 60% – jeżeli szkoda powstała w okresie od 11 maja do dnia 31 maja roku zbiorów i od wysiewu nasion lub posadzenia roślin upłynęło 21 dni,
 - d) 85% – jeżeli szkoda powstała w okresie od dnia 1 czerwca roku zbiorów i od wysiewu nasion lub posadzenia roślin upłynęło 21 dni,
- kwoty, obliczonej według zasad określonych w ust. 1;**

- 2) **w warzywach gruntowych:**
 - a) jeżeli szkoda powstała do 31 maja, jak również po tym terminie, gdy szkoda całkowita powstała w okresie 21 dni od wysiewu nasion lub posadzenia roślin – 25% lub 18%,
 - b) jeżeli szkoda powstała po tym okresie – 85%,
kwoty, obliczonej według zasad określonych w ust. 1;
- 3) w uprawach **tytoniu** wysokość odszkodowania ustala się w wysokości:
 - a) 98% wartości rozsady, jeżeli rośliny – po ich posadzeniu na pole – zostały całkowicie zniszczone przed terminem obowiązkowego zniszczenia rozsady,
 - b) 70% kwoty obliczonej według zasad określonych w ust. 1, jeżeli nastąpiła całkowita utrata plonu głównego;
- 4) w **nasadzeniach drzew i krzewów owocowych oraz truskawek** – 100% wartości sadzonek roślin;
- 5) w **owocach:**
 - a) **drzew i krzewów owocowych** – 75%,
 - b) **truskawek** – 70%,
kwoty, obliczonej według zasad określonych w ust. 1;
4. Dopuszcza się, za zgodą obu stron umowy, ustalenie rozmiaru szkody przy zastosowaniu metod teledetekcyjnych.
5. Rozmiar szkody, ustalony zgodnie z postanowieniami ust. 1 – 4, zmniejsza się o:
 - 1) stopień zmniejszenia plonu, spowodowany chorobami lub szkodnikami;
 - 2) wartość pozostałości po szkodzie;
 - 3) straty w plonie spowodowane zbiorem w terminie późniejszym niż termin agrotechniczny.
6. Rozmiar szkody, ustalony zgodnie z postanowieniami ust. 1, zmniejsza się o zaoszczędzone koszty zbioru.

§ 28

1. Towarzystwo ustala odszkodowanie w wysokości równej rozmiarowi szkody.
2. Wysokość ustalonego odszkodowania na 1 ha, nie może być większa niż suma ubezpieczenia na 1 ha, określona w umowie ubezpieczenia.
3. Towarzystwo pomniejsza ustalone odszkodowanie z uwzględnieniem zasad, o których mowa w § 6.
4. Gdyby w okresie ubezpieczenia ta sama uprawa rolna była kilkakrotnie uszkodzana, przy określaniu rozmiaru każdej następnej szkody uwzględnia się rozmiary poprzednio ustalonych szkód. W przypadku upraw wysiewanych, sadzonych lub plonujących kilkakrotnie w jednym sezonie wegetacyjnym, do ustalenia rozmiaru szkody przyjmuje się straty tylko w tym plonie głównym, który uległ szkodzie, a w przypadku roślin, których plony zbierane są sukcesywnie w miarę ich dojrzewania – ustalony rozmiar szkody zmniejsza się o wartość plonu zebranego przed szkodą.
5. Jeżeli ubezpieczeniem objęta jest tylko część powierzchni uprawy rolnej, uprawianej w danym gospodarstwie, odszkodowanie zmniejsza się w takim stosunku, w jakim pozostaje powierzchnia ubezpieczonej uprawy rolnej do rzeczywistej jej powierzchni, z zastrzeżeniem ust. 6.
6. Postanowień ust. 5 nie stosuje się, w przypadku gdy we wniosku o ubezpieczenie wskazano numery działek i ubezpieczono całość danej uprawy rolnej znajdującej się na danej działce.
7. Jeżeli ubezpieczeniem nie są objęte wszystkie plony roślin wysiewanych, sadzonych lub plonujących kilkakrotnie w jednym sezonie wegetacyjnym, odszkodowanie zmniejsza się w takim stosunku, w jakim pozostaje liczba ubezpieczonych plonów do rzeczywistej liczby uzyskiwanych plonów, chyba że z wniosku o ubezpieczenie wynika, które plony tych roślin są przedmiotem ubezpieczenia.
8. Jeżeli ubezpieczeniem nie są objęte wszystkie nasadzenia roślin, odszkodowanie zmniejsza się w takim stosunku, w jakim pozostaje liczba ubezpieczonych roślin do ich rzeczywistej liczby.

9. W przypadku ustalania rozmiaru szkody zgodnie z postanowieniami § 26 ust. 3, **odszkodowanie nie przysługuje**, jeżeli **uzyskany plon:**
 - 1) w odniesieniu do szkód w uprawach rolnych spowodowanych przez **grad, powódź, ujemne skutki przezimowania, przymrozki wiosenne**, huragan, deszcz nawalny, piorun, obsunięcie się ziemi oraz lawinę – jest większy niż 90% (dziewięćdziesiąt procent) wielkości plonu głównego;
 - 2) w odniesieniu do szkód w uprawach rolnych spowodowanych przez **suszę** – jest większy niż 75% (siedemdziesiąt pięć procent) wielkości plonu głównego.

Wypłata odszkodowania

§ 29

1. Towarzystwo wypłaca odszkodowanie na podstawie uznania roszczenia uprawniającego do odszkodowania, zawartej z nim umowy lub prawomocnego orzeczenia sądu.
2. Odszkodowanie wypłaca się w terminie 30 dni licząc od dnia złożenia przez poszkodowanego lub uprawnionego zawiadomienia o szkodzie.
3. W przypadku gdyby wyjaśnienie w terminie, o którym mowa w ust. 2, okoliczności niezbędnych do ustalenia odpowiedzialności Towarzystwa albo wysokości odszkodowania okazało się niemożliwe, odszkodowanie wypłaca się w terminie 14 dni od dnia, w którym przy zachowaniu należytej staranności wyjaśnienie tych okoliczności było możliwe. W terminie, o którym mowa w ust. 2, Towarzystwo zawiadamia na piśmie o przyczynach niemożności zaspokojenia roszczeń w całości lub w części, jak również o przypuszczalnym terminie zajęcia ostatecznego stanowiska, a także wypłaca bezsporną część odszkodowania.
4. W przypadku zbiegu odszkodowań z tytułu dwóch lub więcej ubezpieczeń z tego samego zdarzenia, odszkodowanie wypłaca się do wysokości szkody w granicach sumy ubezpieczenia, w ramach każdego z ubezpieczeń, z uwzględnieniem odszkodowań już wypłaconych.

§ 30

Towarzystwo zwraca Ubezpieczającemu, w granicach sumy ubezpieczenia, koszty wynikłe z zastosowania dostępnych mu środków w celu ratowania przedmiotu ubezpieczenia oraz zapobieżenia szkodzie lub zmniejszenia jej rozmiarów, jeżeli środki te były celowe, chociażby okazały się bezskuteczne. Towarzystwo nie zwróci kosztów za środki przewidziane w zabiegach agrotechnicznych.

Rozpatrywanie reklamacji

§ 31

1. W przypadku zastrzeżeń dotyczących usług świadczonych przez Towarzystwo, Klientowi przysługuje prawo do wniesienia reklamacji na działanie lub zaniechanie Towarzystwa związane z zawieraniem lub wykonywaniem umowy ubezpieczenia.
2. Reklamacja może być złożona przez osobę fizyczną:
 - 1) w formie pisemnej – osobiście, w jednostce Towarzystwa obsługującej Klientów, a także w siedzibie Towarzystwa, ul. Henryka Raabego 13, 02-793 Warszawa, albo przesyłką pocztową w rozumieniu art. 3 pkt 21 ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. – Prawo pocztowe;
 - 2) ustnie – telefonicznie albo osobiście do protokołu podczas wizyty w jednostce Towarzystwa, obsługującej Klientów.
3. Reklamacja może być złożona przez osobę prawną lub spółkę nieposiadającą osobowości prawnej:
 - 1) w formie pisemnej – osobiście, w jednostce Towarzystwa obsługującej Klientów, a także w siedzibie Towarzystwa, ul. Henryka Raabego 13, 02-793 Warszawa, albo przesyłką pocztową w rozumieniu art. 3 pkt 21 ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. – Prawo pocztowe;

- 2) ustnie – telefonicznie albo osobiście do protokołu podczas wizyty w jednostce Towarzystwa, obsługującej Klientów;
 - 3) w formie pisemnej na innym trwałym nośniku doręczonym jak w pkt 1, a reklamacje składane pocztą elektroniczną należy przysyłać na adres reklamacje.osobyprawne@tuw.pl.
4. Ze szczegółową informacją dotyczącą trybu wnoszenia i rozpatrywania reklamacji przez Towarzystwo można zapoznać się na stronie internetowej Towarzystwa lub w każdej jednostce Towarzystwa.

§ 32

1. Właściwą jednostką organizacyjną Towarzystwa do rozpatrywania reklamacji jest jednostka określona w regulacjach wewnętrznych Towarzystwa, obowiązujących na dzień składania reklamacji.
2. Towarzystwo rozpatruje reklamację w terminie 30 dni od dnia jej otrzymania przez Towarzystwo. Do zachowania terminu wystarczy wysłanie Klientowi odpowiedzi przed jego upływem.
3. W szczególnie skomplikowanych przypadkach, gdy rozpatrzenie reklamacji nie jest możliwe w terminie, o którym mowa w ust. 2, odpowiedź zostanie udzielona po dokonaniu ustaleń niezbędnych do rozpatrzenia reklamacji, nie później jednak niż w terminie 60 dni od dnia otrzymania reklamacji. W takim przypadku Towarzystwo przesyła Klientowi informację z wyjaśnieniem przyczyn opóźnienia, ze wskazaniem okoliczności wymagających wyjaśnienia i przewidywanym terminem rozpatrzenia reklamacji i udzielenia odpowiedzi.
4. Towarzystwo udziela odpowiedzi na reklamację na piśmie. Na wniosek Klienta odpowiedź może zostać dostarczona pocztą elektroniczną lub na innym trwałym nośniku.

§ 33

1. W przypadku nieuwzględnienia przez Towarzystwo reklamacji, Klientom będącym osobami fizycznymi, przysługuje prawo wystąpienia z wnioskiem o rozpatrzenie sprawy przez Rzecznika Finansowego w zakresie zastrzeżeń dotyczących usług świadczonych przez Towarzystwo. Dodatkowo w przypadku, jeśli ww. osoby są konsumentami w rozumieniu art. 22¹ Ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny mają możliwość zwrócenia się o pomoc do właściwego miejscowo Powiatowego (Miejskiego) Rzecznika Konsumenta.
2. Towarzystwo podlega nadzorowi Komisji Nadzoru Finansowego.

§ 34

1. Spór z Towarzystwem może być na wniosek Klienta będącego osobą fizyczną, poddany pozasądowemu postępowaniu w sprawie rozwiązywania sporów pomiędzy Klientem a podmiotem rynku finansowego, które przeprowadza Rzecznik Finansowy. Szczegółowe informacje zamieszczone zostały na stronie internetowej Rzecznika Finansowego <https://rf.gov.pl>.
2. W postępowaniu sądowym powództwo o roszczenie wynikające z umowy ubezpieczenia można wytoczyć według przepisów o właściwości ogólnej albo przed sąd właściwy dla miejsca zamieszkania lub siedziby Ubezpieczającego, Ubezpieczonego, Uprawnionego z umowy ubezpieczenia, spadkobiercy Ubezpieczonego lub spadkobiercy Uprawnionego z umowy ubezpieczenia.

Postanowienia końcowe

§ 35

1. Zawiadomienia i oświadczenia, które w związku z umową ubezpieczenia składane są przez strony tej umowy powinny być sporządzone na piśmie i doręczane za pokwitowaniem odbiorcy lub przesyłane listem poleconym.
2. Jeżeli Ubezpieczający lub uprawniony zmienił adres i nie zawiadomił o tym Towarzystwa, pismo skierowane przez Towarzystwo na jego ostatni adres wywiera skutki prawne od chwili, w której doszły do niego, gdyby nie zmienił adresu. Za dzień ten uważa się datę powtórnego awiza.

§ 36

W sprawach nieuregulowanych w niniejszych OWU mają zastosowanie przepisy ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny, ustawy z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej oraz inne przepisy prawa powszechnie obowiązującego, w tym przepisy dotyczące działalności prowadzonej przez Ubezpieczonego oraz przedmiotu umowy ubezpieczenia.

Klauzula szczególna nr 1

Dodatkowe ubezpieczenie od 8% ubytku w plonie głównym upraw rolnych od ryzyka gradu, przymrozków wiosennych i ujemnych skutków przezimowania oraz dodatkowe ubezpieczenie od ryzyka ognia.

§ 1

1. Na podstawie niniejszej Klauzuli Towarzystwo obejmuje dodatkową ochroną ubezpieczeniową plon główny upraw rolnych:
 - 1) od ryzyka **gradu, przymrozków wiosennych oraz ujemnych skutków przezimowania** – jeżeli ubytek w plonie głównym wyniesie co najmniej 8% ale nie więcej niż 9,9%;
 - 2) od ryzyka **ognia** – na zasadach określonych w § 2, pod warunkiem zawarcia umowy ubezpieczenia na podstawie ogólnych warunków obowiązkowego oraz dobrowolnego ubezpieczenia upraw rolnych od zdarzeń losowych, zwanych dalej „OWU”, zgodnie z § 3.
2. Umowy ubezpieczenia zawarte na podstawie niniejszej Klauzuli nie są objęte dopłatami do składek za ubezpieczenie, o których mowa w § 1 ust. 1 OWU.

§ 2

1. Ubezpieczeniem od **ognia** mogą być objęte plony główne zbóż, kukurydzy, rzepaku, rzepiku lub roślin strączkowych w okresie wegetacji roślin.
2. Odpowiedzialność za szkody spowodowane przez ogień rozpoczyna się od wzejścia roślin, jednak nie wcześniej niż po upływie 14 dni od dnia zawarcia umowy ubezpieczenia, i kończy się z chwilą zakończenia zbioru plonu głównego, jednak nie później niż z ostatnim dniem okresu ubezpieczenia, wskazanym w standardowej umowie ubezpieczenia.
3. Za szkody spowodowane przez ogień uważa się szkody powstałe w wyniku działania ognia, który przedostał się poza palenisko lub powstał bez paleniska i rozszerzył się o własnej sile.
4. Wprowadza się udział własny Ubezpieczonego w szkodzie powstałej w wyniku działania ognia w wysokości 10% ustalonego odszkodowania, bez możliwości jego wykupienia.
5. Rozmiar szkody i wysokość odszkodowania za szkody spowodowane przez ogień ustala się zgodnie z postanowieniami §§ 25-28 OWU, z zastrzeżeniem że jeżeli w dniu powstania szkody cena rynkowa skupu danego plonu występująca na danym terenie jest niższa niż 80% ceny wskazanej w umowie ubezpieczenia, jako **cenę jednostkową plonu** stosuje się ceny rynkowe skupu.
6. Towarzystwo potrąca udział własny Ubezpieczonego w szkodzie, w wysokości 10% ustalonego odszkodowania.

§ 3

Zakres **dodatkowego ubezpieczenia od ryzyka gradu, przymrozków wiosennych, ujemnych skutków przezimowania oraz ognia**, w zależności od wybranej przez Ubezpieczającego opcji, obejmuje ryzyka:

- 1) **gradu (opcja G)** – pod warunkiem zawarcia umowy ubezpieczenia w jednym z Wariantów wymienionych w § 4 ust. 3 pkt 1 oraz pkt 6–17 OWU;
- 2) **gradu oraz ognia (opcja G + O)** – pod warunkiem zawarcia umowy ubezpieczenia w jednym z Wariantów wymienionych w § 4 ust. 3 pkt 1 oraz pkt 6–17 OWU;

- 3) **gradu oraz przymrozków wiosennych (opcja GW)** – pod warunkiem zawarcia umowy ubezpieczenia w jednym z Wariantów wymienionych w § 4 ust. 3 pkt 6–9, 13–16 OWU;
- 4) **gradu, przymrozków wiosennych oraz ognia (opcja GW+O)** – pod warunkiem zawarcia umowy ubezpieczenia w jednym z Wariantów wymienionych w § 4 ust. 3 pkt 6–9, 13–16 OWU;
- 5) **gradu, ujemnych skutków przezimowania oraz ognia (opcja GU + O)** – pod warunkiem zawarcia umowy ubezpieczenia w jednym z Wariantów wymienionych w § 4 ust. 3 pkt 6, 7, 9, 10, 12, 14–16 OWU;
- 6) **gradu, przymrozków wiosennych, ujemnych skutków przezimowania oraz ognia (opcja GUW + O)** – pod warunkiem zawarcia umowy ubezpieczenia w jednym z Wariantów wymienionych w § 4 ust. 3 pkt 6, 7, 9, 14–16 OWU;
- 7) **ognia (opcja O)** – pod warunkiem zawarcia umowy ubezpieczenia w jednym z Wariantów wymienionych w § 4 ust. 3.

§ 4

Z tytułu objęcia upraw rolnych dodatkową umową ubezpieczenia na podstawie niniejszej Klauzuli, Ubezpieczający zobowiązany jest do uiszczenia dodatkowej składki ubezpieczeniowej, określonej w umowie ubezpieczenia (polisie).

§ 5

W sprawach nieuregulowanych w niniejszej Klauzuli mają zastosowanie postanowienia OWU.

* * * * *

Niniejsze ogólne warunki ubezpieczenia oraz Klauzuli szczególnej nr 1 zostały zatwierdzone Uchwałą Zarządu TUW „TUW” nr 342/18 z dnia 7 listopada 2018 roku i wprowadzone do obrotu Zarządzeniem Prezesa Zarządu TUW „TUW” nr 84/18 z dnia 7 listopada 2018 roku.

Niniejsze ogólne warunki ubezpieczenia oraz Klauzula szczególna nr 1 mają zastosowanie do umów ubezpieczenia upraw rolnych zawieranych od dnia 1 stycznia 2019 roku.